

Apel dyrektora i szefa rady Narodowego Centrum Nauki o zwiększenie finansowania grantów dla naukowców

O zwiększenie dotacji celowej dla Narodowego Centrum Nauki (NCN) o 300 mln zł i podmiotowej o 4,2 mln złotych zaapelowali do ministra edukacji i nauki Przemysław Czarnka p.o. dyrektora NCN prof. Zbigniew Błocki i przewodniczący rady NCN prof. Robert Hasterok.

"Niewielka liczba przyznanych grantów oraz niekonkurencyjne wynagrodzenia mogą przyczynić się do wyjazdu najzdolniejszych badaczy z Polski lub podjęcia przez nich decyzji o odejściu z sektora nauki. Takim negatywnym zjawiskom jako kraj musimy przeciwdziałać" – piszą w liście do Ministra Edukacji i Nauki profesorowie Robert Hasterok i Zbigniew Błocki, które NCN udostępniło w poniedziałek na swojej stronie internetowej. List do szefa MEiN wysłano 5 czerwca br.

Prof. Hasterok i Błocki wnioskuje w liście o zwiększenie dotacji celowej dla NCN o 300 mln zł i podmiotowej o 4,2 mln złotych. Wzrost dotacji celowej na realizację zadań ustawowych Centrum na rok 2024 o 300 mln oznaczałby wzrost w stosunku do obecnego poziomu finansowania o 22 proc. - wynika z informacji przekazanych przez NCN. Profesorowie przypomnieli w liście również, że kilka lat temu współczynnik sukcesu w konkursach NCN wynosił około 25 proc.

"Obecnie centrum może finansować zaledwie około 13 proc. wniosków zgłaszanych przez badaczki i badaczy, a bez istotnego zwiększenia nakładów sytuacja będzie się jeszcze pogarszać i współczynnik sukcesu w konkursach NCN może spaść poniżej 10 proc." - podano.

Przewodniczący rady i p.o. dyrektora centrum zwracają uwagę, że od lat rośnie kosztowność projektów badawczych, a jest to szczególnie widoczne w ostatnich edycjach konkursów NCN z powodu drastycznego wzrostu cen usług i materiałów, a także aparatury badawczej.

"Otrzymujemy również coraz więcej sygnałów dotyczących zbyt niskich limitów wynagrodzeń oferowanych w grantach NCN, których wysokość jest nieadekwatna do obecnych kosztów życia. Niestety, ze względu na poziom naszej dotacji nie jesteśmy w stanie przeciwdziałać negatywnym skutkom tych efektów makroekonomicznych" – czytamy w liście profesorów.

"Jesteśmy przekonani, że mając na celu długofalowy rozwój polskiej nauki, należy dążyć przynajmniej do powrotu na poziom finansowania w okolicach 25 proc. Dzięki temu NCN będzie miało możliwość wsparcia najwyższej jakości badań podstawowych, bardzo istotnych z perspektywy rozwoju państwa" – napisali.

W liście do szefa MEiN czytamy również, że utrzymująca się wysoka liczba zgłaszanych corocznie wniosków wskazuje na duże zainteresowanie ofertą NCN i gotowość naukowców pracujących w Polsce do realizacji coraz ambitniejszych badań. "Jednocześnie, niewielka liczba przyznanych grantów oraz niekonkurencyjne wynagrodzenia mogą przyczynić się do wyjazdu najzdolniejszych i wysoko wyspecjalizowanych badaczy z Polski lub podjęcia przez nich decyzji o odejściu z sektora nauki. Takim negatywnym zjawiskom jako kraj musimy przeciwdziałać" – podkreślili prof. Błocki i Hasterok.

W komunikacie na stronie NCN podano, że wysokość dotacji celowej, którą dysponuje Centrum w coraz mniejszym stopniu odpowiada na zapotrzebowanie polskiego środowiska naukowego. W ciągu pięciu lat, od 2018 do 2023 r., kwota rocznej dotacji NCN wzrosła o ok. 13 proc. W tym samym okresie roczna suma wnioskowanych przez naukowców funduszy

w konkursach NCN wzrosła z ok. 5,4 mld zł w 2018 r. do ok. 8,6 mld zł w 2022 r, czyli aż o ok. 59 proc. - czytamy na stronie NCN.

NCN przypomniało w komunikacie, że jego celem jest wspieranie najbardziej wartościowych badań podstawowych w Polsce poprzez finansowanie projektów badawczych, stypendiów i staży podoktorskich. Centrum w swojej ofercie posiada kilkanaście programów grantowych, blisko współpracuje z wieloma czołowymi organizacjami finansującymi naukę na świecie.

W maju br. przewodniczący międzynarodowych paneli oceniających projekty w NCN również zaapelowali do ministra Czarnka o pilne zwiększenie finansowania Narodowego Centrum Nauki.

W apelu zwrócono uwagę, że ze względu na "bardzo niski budżet Narodowego Centrum Nauki" do finansowania można było zakwalifikować w niektórych panelach mniej niż 10 proc. złożonych wniosków. Zdaniem ekspertów w panelach do finansowania skierowanych powinno być około 20 proc. z nich.

"Oznacza to, że w najbliższym czasie będzie prowadzona tylko połowa tych badań naukowych, które powinny być prowadzone. Oznacza to też, że połowie polskich badaczy, którzy mieli szansę na osiągnięcia naukowe na miarę światową, została ona odebrana" - zauważono. Eksperci dodali, że oznacza to również, iż w projektach badawczych znajdzie zatrudnienie znacznie mniej młodych badaczy i doktorantów.

"Brak zwiększenia budżetu Narodowego Centrum Nauki w sytuacji wysokiej inflacji i rosnących kosztów zatrudnienia to w dłuższej perspektywie czasowej odebranie polskim badaczom szansy na międzynarodową konkurencyjność. Strat wynikających z chronicznego niedofinansowania badań naukowych nie da się nadrobić" - zaalarmowano.

PAP zwróciła się do MEiN pod koniec maja z prośbą o komentarz w sprawie apelu przewodniczących międzynarodowych paneli oceniających projekty w NCN do szefa MEiN. Zapytała też, czy w związku z apelem resort zwiększy finansowanie centrum oraz czy minister edukacji i nauki podziela pogląd, iż finansowanie NCN jest za małe i podejmie starania o zwiększenie puli środków. Do tej pory PAP nie otrzymała odpowiedzi.(PAP)

Nauka w Polsce, Szymon Zdziebłowski

szz/ ann/